

میرشناسه : سلیمانی، مصطفی ۱۳۶۲
عنوان و نام پدیدآور : دوسه بر استان یک بحث کوتاه در موضوع غاز ویژه همه جملعات منارس ابتدایی/

مصطفی سلیمانی، قائم‌رضا سلطانی، کزلی مرکز تحقیقاتی، اد. اقله غاز

مشخصات نشر : تهران: ستاد اقله غاز، ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری : ۳۷۲ص

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۷-۰۱۰۰۰؛ دوره ۱۷۸-۹۶۴-۵۳۷-۰۱۰۰۰-۳

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : غاز - راهنمای آموزشی (ابتدایی)

موضوع : غاز - پرسش‌ها و پاسخ‌ها (ابتدایی)

شناخته افزوده : سلطانی، امیررضا، ۱۳۵۹ -

شناخته افزوده : ستاد اقله غاز

شناخته افزوده : ستاد اقله غاز، مرکز تخصصی غاز

رده بندی کنگره : ۶۳۹.۳۶۱۴۷/۷

رده بندی دهیج : ۳۹۷/۲۵۲۰۷

شماره کتابشناسی ملی : ۳۴۱۹۱۷۰

نام و کتبات: بوسه بر آسمان / امیر رضا سلطانی
 نویسنده: محمد علی سلیمانی / امیر رضا سلطانی
 طرح جلد: احمد علی سلیمانی / امیر رضا سلطانی
 صفحه آرایی: احمد علی سلیمانی / امیر رضا سلطانی
 کاری از: مرکز تخصصی نشریات / امیر رضا سلطانی
 ناشر: مؤسسه فرهنگی / امیر رضا سلطانی
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه / امیر رضا سلطانی
 قیمت چاپ: ۱۰۰۰۰ ریال / امیر رضا سلطانی
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۷-۱۰۰-۳ / امیر رضا سلطانی
 شابک دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۷-۱۰۰-۳ / امیر رضا سلطانی
 شابک و صحنای کلیها: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۷-۱۰۰-۳ / امیر رضا سلطانی
 چاپ و توزیع: ۱۰۰۰ تومان / امیر رضا سلطانی
 قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال / امیر رضا سلطانی
 مراکز پخش: انتشارات ستاد اقامه نماز / امیر رضا سلطانی
 تهران / میدان فلسطین / انتشارات ستاد اقامه نماز / امیر رضا سلطانی
 تلفن: ۸۸۹۶۶۶۶۶-۸۸۹۶۶۶۶ / امیر رضا سلطانی
 ۲- دفاتر ستاد اقامه نماز سراسر کشور / امیر رضا سلطانی

ستاد اقامه نماز
 مرکز تخصصی نماز

فهرست مطالب

۱۰	پیشگفتار
۱۷	فصل اول: شوق پرواز (خداشناسی)
۱۸	درس ۱. کلام خدا
۲۲	درس ۲. من را دوست دارم
۲۵	درس ۳. تشکر خدا
۲۷	درس ۴. هدیه خدا
۳۰	درس ۵. آرام بخش دل ها
۳۴	درس ۶. ستون دین
۳۷	درس ۷. بسم الله بگم یا که نگم؟
۴۱	درس ۸. بهترین عمل
۴۳	درس ۹. اندیشه آفتاب (۱) "خدا را می توان دید"
۴۶	درس ۱۰. اندیشه آفتاب (۲) "پرستش او"
۵۰	درس ۱۱. شناسنامه خدا
۵۴	درس ۱۲. یک سوم قرآن
۵۸	درس ۱۳. بهشت جاودان
۶۱	درس ۱۴. عمود خیمه
۶۵	درس ۱۵. بدی ممنوع!
۶۸	درس ۱۶. نعمت های بی شمار
۷۲	درس ۱۷. مزه خدا
۷۵	درس ۱۸. تشکر از خدا

درس ۱۹. تلفن خدا.....	۷۸
درس ۲۰. لابه لای گل های پارک.....	۸۱
درس ۲۱. آغوش خدا.....	۸۴
درس ۲۲. بوسه بر آسمان.....	۸۷
درس ۲۳. مهربان تر از مادر.....	۹۱
درس ۲۴. لباس زیبا.....	۹۴
درس ۲۵. پرسش های کودکان درباره نماز (۱) "خدای مهتابه".....	۹۷
درس ۲۶. پرسش های کودکان درباره نماز (۲) "حس زندگی".....	۱۰۱
فصل دوم: سر پرواز (مقدمات نماز).....	۱۰۷
درس ۲۷. انگشت ها.....	۱۰۸
درس ۲۸. طهارت کتبی.....	۱۱۱
درس ۲۹. شده هنگام وضو (۱) "چشم چشم دو ابرو".....	۱۱۵
درس ۳۰. شده هنگام وضو (۲) "آ سبب".....	۱۱۸
درس ۳۱. کلید ایمان (۱) "زین بهداشت".....	۱۲۱
درس ۳۲. کلید ایمان (۲) "کلید نماز".....	۱۲۴
درس ۳۳. دهان خوش بو.....	۱۲۷
درس ۳۴. پاکی نفس.....	۱۳۰
درس ۳۵. شروع یک پرواز.....	۱۳۳
درس ۳۶. لبخند خاک.....	۱۳۶
درس ۳۷. جانشین آب.....	۱۳۹
درس ۳۸. خواب پدر بزرگ.....	۱۴۲
درس ۳۹. به سمت خدا.....	۱۴۶
درس ۴۰. خانه خدا.....	۱۵۰
درس ۴۱. قبله مسلمانان.....	۱۵۳
درس ۴۲. رمز پاکی.....	۱۵۶
درس ۴۳. مقدمه پرواز.....	۱۶۰

درس ۴۴. از کی ببرسم؟	۱۶۴
درس ۴۵. پنج چشمه نور	۱۶۷
درس ۴۶. به سرعت باد	۱۷۰
درس ۴۷. به سمت خدا	۱۷۳

فصل سوم: اوج پرواز (هنگام نماز) ۱۷۷

درس ۴۸. هم‌قشین دریا	۱۷۸
درس ۴۹. نیایش	۱۸۳
درس ۵۰. سلام به هر ستاره	۱۸۷
درس ۵۱. حبیب و جایزه‌ها	۱۹۱
درس ۵۲. سر آن	۱۹۵
درس ۵۳. کلید بهشت	۱۹۸
درس ۵۴. خمیازه چشم	۲۰۱
درس ۵۵. نواز وارونه	۲۰۴
درس ۵۶. ایستادن برای او	۲۰۷
درس ۵۷. شروع یک پرواز	۲۱۱
درس ۵۸. فقط خدا	۲۱۵
درس ۵۹. ساختمان نماز	۲۱۹

فصل چهارم: آرامش پرواز (بعد از نماز) ۲۲۳

درس ۶۰. هدیه نور	۲۲۴
درس ۶۱. تار موی پیامبر ﷺ	۲۲۸
درس ۶۲. شهد شیرین	۲۳۱
درس ۶۳. دست‌های آسمانی	۲۳۵
درس ۶۴. پیمان دوستی	۲۳۹

فصل پنجم: بهانه پرواز (متفرقات نماز) ۲۴۵

درس ۶۵. الگوی خوبان	۲۴۶
---------------------	-----

درس ۶۶. ظهر آتشین.....	۲۴۹
درس ۱۶۷. اهمیت تقلید (۱) "سرمشق دین".....	۲۵۲
درس ۱۶۸. اهمیت تقلید (۲) "هادی دین".....	۲۵۵
درس ۶۹. پزشک دین.....	۲۵۸
درس ۷۰. روایتگر دین.....	۲۶۱
درس ۷۱. صف‌های نورانی.....	۲۶۴
درس ۷۲. ایستگاه ملائک.....	۲۶۷
درس ۷۳. محراب دل.....	۲۷۰
درس ۷۴. نماز جماعت.....	۲۷۳
درس ۷۵. باغ از سیب.....	۲۷۷
درس ۷۶. زرقه.....	۲۸۰
درس ۷۷. گردن.....	۲۸۴
درس ۷۸. همراه همیشه.....	۲۸۸
درس ۷۹. گل شاداب.....	۲۹۱
درس ۸۰. ناراحتی شیطان.....	۲۹۵
درس ۸۱. زنگ نماز.....	۲۹۷
درس ۸۲. امتحان تجدیدی.....	۳۰۰
درس ۸۳. خانه خورشید.....	۳۰۴
درس ۸۴. مژده جبرئیل.....	۳۰۸
درس ۸۵. نماز شاپرک‌ها.....	۳۱۱
درس ۸۶. قند شیرین.....	۳۱۴
درس ۸۷. همه با هم (۱) نماز در اسارت.....	۳۱۸
درس ۸۸. همه با هم (۲) "شکار شیطان".....	۳۲۱
درس ۸۹. زائران خدا.....	۳۲۵
درس ۹۰. سنگر دین.....	۳۲۸
درس ۹۱. بهشت کوچک.....	۳۳۱
درس ۹۲. همیشه با خدا.....	۳۳۵

درس ۹۳. ستاره زمین	۳۳۹
درس ۹۴. خانه خورشید	۳۴۲
درس ۹۵. خورشید پنهان	۳۴۵
درس ۹۶. کنار ابرها	۳۵۰
درس ۹۷. سردهسته کودکان	۳۵۵
درس ۹۸. نشانه‌ها	۳۵۹
درس ۹۹. مایه کوتاه	۳۶۴
درس ۱۰۰. رعد و برق	۳۶۸
کتابخانه	۳۷۳

www.ketab.ir

پیشگفتار

اهمیت فعالیت

برای ساختن یک کارخانه بزرگ صنعتی، باید از آرمان کلان، برنامه‌ریزی و ده‌ها عامل بر سر برد جست، تا فرآورده مورد نظر به‌دست آید.

برای ایجاد یک مؤسسه تجاری، باید از اهداف، برنامه‌ها، نیروی انسانی، ارتباطات و بسیاری عوامل دیگر استفاده کرد.

برای تربیت انسان بزرگ سرسید آفرینش و مصداق "جانشین خدا"^۱ صاحب کرامت از سوی خداوند،^۲ امانت‌آفرین^۳ و نیکوترین پرورده،^۴ و دیگر برتری‌ها چه باید کرد؟ اگر این قیاس مع‌الفارق نباشد، به میراث برتری و والایی انسان بر تولید و تجارت، باید برای این مهم تلاشی مضاعف و کوشش بی‌ساز و بربس از خود شکل گیرد.

مگر نه اینکه همه ترقی‌ها و پیشرفت‌های صنعتی، علمی، نظامی و... در پرتو "اندیشه انسان"،^۵ "کردار انسان" و "اهداف انسان" شکل گرفته است؟

چه میزان نیرو، توان و زمان باید به کار برد، تا انسان به معنی واقعی رشد یافته و "کرامت الهی" خود را بازیابد؟ و اگر شاکله این ساخت به‌صورت اجرافی، ناقص، و خلاف مسیر حرکت خلقت، جلوه کرد، چه باید کرد؟

مگر نه این است که علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد؟
و مگر نه این است که کار اگر از سرچشمه درست شود، بقیه مسیر راهی روان

۱. إني جاعل في الأرض خليفة (بقره: ۳۰).

۲. وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْوَرْدِ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا (اسراء: ۷۰).

۳. إنا عرضنا الأمانة على السموات والأرض والجبال فأبين أن يحملنها وأشفقن منها وحملها الإنسان (احزاب: ۷۲).

۴. لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَن تَقْوِيمٍ (تین: ۴).

می‌پیماید؟

با این نگرش اندیشمندانه "تربیت کودک و نوجوان" بر فراز ضرورت‌ها و قله اولویت‌ها قرار می‌گیرد و اینجاست که فرمایش امام صادق علیه السلام در آغاز این راه، پستوانه محکم این حرکت خواهد بود که فرمود: "قبل از اینکه دیگران به تربیت فرزند شما دست یابند، به ساختن روان و تربیت آنان همت گمارید."^۱

مرحوم‌الای پرهیزکاران حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام نیز به فرزند خویش، امام مجتبی علیه السلام می‌فرمود: "قبل از اینکه دلت تیره شود و خودت سرگرم و مشغول، به تربیت تو همت گمارد."^۲

اکنون بن‌رسان (بوسه بر آسمان) در مقطع ابتدایی، با توشه راه تربیت برای پر کردن خلأهای "شش"، "گرایشی" و "رفتاری" آینده‌سازان میهت عزیز اسلامی، با ویژگی‌های "روشنی" و "توکل" و بهره‌گرفته از دو منبع پایدار "قرآن" و "عترت" به دست "تجربه‌داران سالیان" در تعلیم و تربیت به نگارش درآمده است.

بدیهی می‌نماید که این نوشته، تذکری برای شما مؤمنان است که "وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ"^۳ و سرآغاز راه "سروانش" "نسل امروز" هستند و پیشوایانش شما "مربیان"؛ با روش القای "غیرمستقیم" در قالب‌هایی زیبا همراه با آیه، حدیث، قصه، معما، شعر، مسابقه و دیگر ابزارهای القایی.

حال این شما مربیان پر تلاش مسئولیت‌پذیر، و این تذکره، معارف الهی با فطرتی پاک، و نیازی به وسعت "انعکاس پهنه گسترده آسمان در بزم آوازه‌سازان".

۱. عن ایی عبدالله علیه السلام قال: «بَادِرُوا أَحَدَانَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تُشَبَّكَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُزْجَنَّةُ» (کافی، ج ۶، ص ۴۷، باب نادیب الولد).

۲. قَبَادِرُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَتَسَوَّ قَلْبُكَ وَ يَسْتَعْلِلَ لُبُّكَ» (نهج البلاغه، نامه ۳۱).

۳. ذاریات: ۵۵.

ویژگی کار با کودکان

کودکان و نوجوانان عزیز امانت‌های الهی هستند که مربیان محترم باید در قبال تمامی حیثیات و جهات مختلف زندگی آنان احساس مسئولیت خاص داشته باشند. برخورد با این قشر، بسیار ظریف و حساس است و دقت و هشیاری و آگاهی فوق‌العاده و همه‌جانبه‌ای را می‌طلبد. از این رو لازم دیدیم نکاتی را قبل از مطرح ساختن موضوعات یادآور شویم:

۱. مفید و گزیده بودن موضوع بحث

موضوعاتی که مطرح می‌شود برای مربیان و مبلغان محترم برای دانش‌آموزان مطرح می‌شود باید سنجیده و متناسب با حال و آینده آنان باشد. مسائلی که برای سعادت دنیا و آخرت آنان لازم و ضروری بوده، خواه گوی زوای واقعی آنها باشد. مطالب برای دانش‌آموزان باید از استواری و حقانیت کامل برخوردار باشد؛ بطوری که هرچه سن کودک بالاتر می‌رود نطفه حق در اندیشه او بارورتر گردد.

این توهم در ذهن بعضی افراد وجود دارد که انسان هرچه کوچک‌تر و کم‌سن‌وسال‌تر باشد، ارتباط علمی و عملی و تربیتی با وی آسان‌تر، و از پیچیدگی کمتری برخوردار است و براین اساس معتقدند که اجرای برنامه برای این بزرگسال قیازمند آمادگی و ظرافت‌های خاصی است؛ ولی کار با خردسال از چنان حیاتی برخوردار نیست. گرچه بزرگسالان در مقابل خوب و بد و یا قوت و ضعف رفتار و گاه اعمال عکس‌العمل‌انی و آشکار از خود بروز می‌دهند، چه‌بسا تأثیر کار ما روی آنان چندان بی‌اهمیت نباشد. به‌خلاف بزرگسالان، اثر کار ما (سازنده یا مخرب) روی کودکان در سرشت و آینده زندگی آنان باقی می‌ماند.

بنابراین باید از طرح سخنان بی‌پایه و سست یا خلاف واقع برای دانش‌آموزان به‌شدت پرهیز نمود، و بر صحیح، واقعی و عملی بودن مطالب تأکید خاص ورزید.

۲. جا افتادن و حفظ انسجام مباحث

مربی باید بر موضوع بحث بالاتر از سطح مطالبی که می‌خواهد به دانش‌آموزان عرضه کند، تسلط و اشراف داشته باشد. بدین معنی که مربیان گرامی نباید به‌منظور تشکیل کلاس صرفاً به مطالعه و آماده کردن مطالبی بپردازند که همان را می‌خواهند برای دانش‌آموزان مطرح کنند؛ بلکه باید با روح بحث به‌صورت دقیق آشنا و مأتوس باشند.

۳. برپا داشتن از بیان و شیوه مهارت‌های به‌کارگیری

پس اینک مربی تسلط کافی بر محتوای پیام و اغراض و مقاصد خاص آن پیدا کرد، نوبت آن می‌رسد که پیام خویش را با استفاده از شیوه‌ها و قالب‌های مناسب درخور فهم و علاقه دانش‌آنان عرضه کند. باید قالب‌های متنوع و ابزارهای گوناگون را به‌کار گرفت تا بحث از گیرایی و جذابیت کافی برخوردار باشد. استفاده از هنر، اعم از طراحی، نقاشی، خطاطی، شعر، نمایش، داستان‌گویی و غیره، و بهره‌گیری از قالب‌هایی از قبیل جدول، لطیفه و... و به‌کار بردن بازی‌های آموزشی می‌تواند کار را شیرین و دل‌نشین کند؛ لکن باید توجه داشت از شیوه بحث عادی و جدی، به‌کار بردن استدلال عقلی - البته در حد درک دانش‌آموزان - نباید غفلت نمود.

۴. حساسیت روح کودک

آخرین نکته اینکه کودک دارای روحی حساس و گیرنده است. فی‌الحقیقت، حساس‌ترین و ریزترین مسائل را در خود ثبت می‌کند. کودک از تمام مسائل جسمی، اخلاقی، عملی و حوادثی که در اطراف خود مشاهده می‌کند، ولو به‌صورت ناخودآگاه، اثر می‌پذیرد؛ و لذا باید در برخورد با کودکان این ظرافت روحی و حساسیت فوق‌العاده را مد نظر داشت. مکان را چون یک انسان کامل و تمام، اما با جثه‌ای کوچک، به‌شمار آورد که دارای قدرت درک، فهم، احساس و تمام خصوصیات انسانی است، و از تسامح در ارتباط با کودک پرهیز کرد.

ویژگی‌های این کتاب

۱. استفاده از عناوین نوین و زیبا در نام‌گذاری فصول و درس‌ها؛
۲. شروع بدون تکرار درس‌ها که در اکثر آنها با شعرهای زیبا در مورد خدای متعال آغاز شده است؛
۳. استفاده از روش‌های متنوع و جدید در بیان درس‌ها؛
۴. استفاده از ادبیات کودکانه و به کار بردن مواد متناسب با ذائقه کودکان؛
۵. قابلیت تدریس کلاس‌های ابتدایی و راهنمایی مدارس؛
۶. مسئله‌یابی موضوعات احکام، اخلاق و اعتقادات و بیان راهکار مناسب؛
۷. اخلاقی - احکامی - اجتماعی بودن مباحث. ما معتقدیم صرف بیان حلیت و حرمت یا صحت و سقم عملی، تسخیر دانی، در مخاطب برای انجام آن ندارد و باید قبل از بیان حکمی، به انگیزه‌سازی در مخاطب نسبت به انجامش پرداخت. شاید مخاطب برخی از مسائل شرعی را نمی‌داند، ولی نسبت به آن آشنایی کامل است. از این رو بیان آنها تأثیر چندانی در انجام یا ترک اعمال نداشته باشد؛
۸. تنوع در کار و دور شدن از ملال‌آوری کلاس‌های نماز؛
۹. تهیه محتوا از منابع اصیل روایی و قرآنی؛
۱۰. هر درس شامل بعضی از موارد، جدول، راز دایره‌ها، راز گره‌ها، داستان، احکام، از کی پرسیم؟، مسابقه، تمایش، بازی با کارت‌ها، تاریخ، آموزش، تکلیف، داستان، خاطرات، پرسش، شعر، پیدا کردن کلمات، چیستان و معما، کلمات فانتزی، بازی با اعداد، مسابقه تصویری، بُرش کاغذ، امتحان، حدیث، نقطه‌گذاری، دانستنی‌ها، تمثیل، آداب اسلامی، حفظ حدیث، وصل کنید، مسابقه گروهی، چیستم؟، پیام دایره‌ها، بله و خیر معکوس، خطوط فانتزی، بازی با اعداد و... می‌باشد، که در پی‌نوشت‌های مربوط، به توضیح و بیان روش‌های آن می‌پردازیم تا مربیان هم با روشی‌های به کار برده شده آشنا شوند و هم بتوانند در غیر موضوعات این درس‌نامه به کار ببرند.

نکاتی برای یادآوری مربیان

۱. مطالب، قبل از طرح در کلاس، باید برای مربیان، کاملاً روشن و مفهوم باشد؛
۲. برای ماندگاری پیام درس‌ها، تأکید نمایید مخاطبان، بعضی از قسمت‌های برنامه را یادداشت برداری کنند؛
۳. بهتر است عنوان هر درسی را بر روی تابلو بنویسید و در صورت امکان با صوت زیبا بخوانید؛
۴. بهتر است با توجه به زمان، مکان و نوع مخاطب، بعضی از مواد به کاررفته را حذف یا پس‌رویش، نسبت به زیاده‌مخاطبان از لحاظ هوشی و مذهبی یا غیرمذهبی بودن، متفاوت‌اند. همچنین از لحاظ وسعت و ضیق زمانی یا مکانی برگزاری کلاس، حالت‌های مختلفی متصور می‌شود؛
۵. بهتر است شکل‌ها و بردارها را بر روی تابلو رسم کنید تا هم ارتباط شما با مخاطبان به وسیله یکی از ابزار کمک آموزشی بهتر گردد و هم تنوعی به کلاس داده شود؛
۶. با توجه به نیاز مخاطب و مدت رس‌تلیف، اهمیت بخشی درس‌ها به عهده خود مربیان است. سعی کنید هر روز درس جدید با موضوعی جدید مطرح شود؛
۷. تمام مسائلی که در متن آمده و بعضاً به نام مرجع اصلی اشاره نشده، از رساله حضرت امام خمینی رحمه الله انتخاب شده است؛
۸. از آنجا که مقطع ابتدایی به دو قشر دختران و پسران تقسیم می‌شود، طبیعی است که برخی از درس‌ها - به علت بالغ شدن دختران در سن نوجوانی - مقدار کمی از آن مطرح شود تا دختران بالغ هم با برخی از امور واجب و حرام آگاهی پیدا کنند.

قم - مصطفی سلیمانی

۵ شهریورماه ۱۳۹۲